

Educació de les arts visuals en educació infantil I

Codi: 101992

Crèdits: 4

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500797 Educació Infantil	OB	3	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Mar Morón Velasco

Correu electrònic: Mar.Moron@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Emilia Maria Verger Fransoy

Prerequisits

No s'exigeixen prerequisits per a cursar aquesta assignatura.

Objectius

Els principals objectius d'aquesta assignatura són:

- Conèixer els fonaments del llenguatge visual i plàstic.
- Usar el llenguatge visual i plàstic per a l'expressió personal i col·lectiva i la comprensió de les cultures.
- Percebre, interpretar, crear, expressar i produir amb els llenguatges visuals i plàstics.
- Aplicar didàctiques en l'àmbit de les arts plàstiques: imatge, objecte i espai.
- Desenvolupar experiències i crear esdeveniments per a una educació performativa de les arts.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Analitzar críticament el treball personal i utilitzar els recursos per al desenvolupament professional.
- Analitzar els llenguatges audiovisuals i les seves implicacions educatives.
- Conèixer els fonaments musicals, plàstics i d'expressió corporal del currículum d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents.
- Expressar-se i utilitzar amb finalitats educatives altres llenguatges: corporal, musical, audiovisual.
- Promoure l'autonomia i la singularitat de cada estudiant com a factors d'educació de les emocions, els sentiments i els valors en la primera infància.
- Promoure la sensibilitat relativa a l'expressió plàstica i a la creació artística.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els indicadors de sostenibilitat de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit integrant-hi les dimensions social, econòmica i mediambiental.
2. Conèixer el currículum propi de les arts visuals i plàstiques de les diferents etapes de l'educació infantil.
3. Conèixer els fonaments d'expressió corporal del currículum d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents.
4. Dominar els llenguatges audiovisuals per la seva aplicació en l'ensenyament.
5. Proposar formes d'avaluació dels projectes i accions de millora de la sostenibilitat.
6. Ser capaços d'utilitzar llenguatges expressius de caire artístic amb finalitats educatives.
7. Ser capaços de promoure la singularitat emocional en l'educació infantil.
8. Tenir capacitat d'autocrítica en el desenvolupament de l'activitat professional.
9. Tenir recursos per a promoure la sensibilitat i creativitat artística.
10. Utilitzar diferents llenguatges (corporal, musical i audiovisual), per expressar els aprenentatges adquirits en l'assignatura.

Continguts

Secció I. DIMENSIÓ CULTURAL: Art i educació. Fonaments

1.1. L'educació artística en el desenvolupament de la persona.

1.2. Les relacions entre l'art i l'educació.

1.3. Contextos històrics, socials i culturals

1.3.1. La societat audiovisual.

1.4. Les obres d'art com a font de coneixement

1.4.1. Percepció, representació i interpretació de l'art.

Secció II. DIMENSIÓ PRODUCTIVA: La formació en la pràctica de l'art

2.1. El pensament visual i el desenvolupament artístic: processos creatius.

2.2. Pràctiques i projectes relacionats amb diferents moviments artístics i contextos culturals.

2.3. Comprensió i experimentació de la pràctica de l'art com a procés de coneixement.

Metodologia

ACTIVITATS:

Autònomes

Lectures de textos i visionat de documentals audiovisuals sobre la dimensió cultural: Art i educació.

Disseny i creació artística: els processos de creació artística s'iniciaran al taller (seminaris) i es podran seguir de manera autònoma en altres espais: natura, biblioteca,...

Visita a una exposició artística, es decidirà a l'inici de l'assignatura i dependrà de les exposicions que estiguin programades a Barcelona en aquest moment. L'estudiant hi haurà d'anar pel seu compte i fer ell/a el pagament de l'entrada, si fos el cas.

Sessions virtuals

Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es faran amb tot el grup de manera virtual.

Es faran debats (virtuals) sobre temes de l'àrea.

Seminaris

Pràctica de l'art: espais de treball en grup reduïts (màxim 25 estudiants) supervisat pel professorat on es realitzaran propostes pròpies de l'àrea: individuals i en grup. S'aprofundeix en els continguts i temàtiques treballades en el gran grup (virtual).

Reflexions a partir dels textos i visionats de documents audiovisuals relacionats amb la matèria.

Treball del procés de creació artística: anàlisi dels processos i resultats.

Supervisades

Tutories individuals o en petits grups per al seguiment de les propostes (presencials o virtuals).

Treball del procés de creació artística: anàlisi dels processos i resultats.

MATERIAL ESPECÍFIC PER AL DESENVOLUPAMENT DE LES ACTIVITATS

Les sessions d'aquesta assignatura es basen en un treball de recerca i experimentació amb materials per part dels estudiants, que requereix d'una investigació basada en la documentació amb imatges i en el reciclatge de materials per a l'educació artística. A més a més, la metodologia adoptada requereix pel seu bon desenvolupament que l'estudiant porti a l'aula materials especialitzats per a la realització de les activitats artístiques (pinzells i pintures, entre d'altres).

*El professorat recomanarà el material més adient per a les activitats programades, que tindrà un cost sostenible i podrà ser compartit entre els estudiants. Es cercaran mecanismes per poder garantir que l'estudiant pugui tenir-ho al seu abast en el cas de què no es disposi dels recursos necessaris.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions per part de la professora.	8	0,32	6, 8, 9
Propostes de pràctica artística (seminaris)	25	1	1, 4, 5, 8, 9, 10
Tipus: Supervisades			
Processos de creació artística	10	0,4	1, 4, 5, 6, 8, 9, 10
Tipus: Autònomes			
Disseny i creació artística: llenguatge visual i plàstic	30	1,2	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es farà de forma continuada: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no presentat.

Al llarg de l'assignatura hi haurà dos lliuraments de treballs:

- . el primer, durant la primera quinzena de novembre.
- . el segon, durant la tercera setmana de gener. Aquest últim lliurament anirà acompanyat del portafolis final (es valoraran els continguts i la presentació).
- . la re-avaluació està fixada per la darrera setmana de gener.

El professor de l'assignatura concretarà els treballs a lliurar, el format i la data exacte de lliurament (hi ha una data orientativa al cronograma).

Durant les tres setmanes següents del lliurament de les evidències avaluadores s'informarà als alumnes de les seves qualificacions (campus virtual) i es concretarà una data per a la revisió de les qualificacions i la devolució dels treballs.

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. L'avaluació es fixarà també en les competències per al treball cooperatiu i en equip i serà sensible a temes sobre la perspectiva de gènere.

L'estudiant haurà de mostrar com a requisit imprescindible per aprovar l'assignatura, unes aptituds i actituds compatibles amb la professió educativa, com: escolta activa, responsabilitat, respecte, participació activa, cooperació, empatia, amabilitat, puntualitat, no jutjar, argumentar, ús adequat dels dispositius electrònics (mòbil, ordinador, etc.) i pensament crític. Seran necessàries unes conductes que afavoreixen un entorn amable i positiu a la classe, amb un funcionament democràtic i on es respectin i valorin les diferències.

La nota màxima de la recuperació serà un 5.

Més informació sobre la normativa d'avaluació:

<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitats derivades de les lectures i dels visionats (Bloc I. Art i educació. DIMENSÍO CULTURAL). INDIVIDUAL	20%	0	0	2, 3, 4, 9, 10
Portafolis d'educació artística (Bloc I i II). INDIVIDUAL	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Pràctiques artístiques bidimensionals i tridimensionals (Bloc II. Formació en la pràctica de l'art. DIMENSÍO PRODUCTIVA). ACTIVITATS INDIVIDUALS.	30%	0	0	6, 9
Pràctiques artístiques bidimensionals y tridimensionals (Bloque II. Formació en la práctica de l'art). ACTIVITATS DE GRUP	30%	0	0	6, 9

Bibliografía

- Acaso, M.; Megías, C. (2017). *Art Thinking. Cómo el arte puede transformar la educación*. Barcelona: Paidós
- Acaso, M. (2009). *La educación artística no son manualidades. Nuevas prácticas en la enseñanza de las artes y la cultura visual*. Madrid: Catarata.
- Albers, J. (1963). *La interacción del color*. Madrid: Alianza.
- Atkinson, D. (2011). *Art, Equality and Learning: Pedagogies Against the State*. Rotterdam: Sensepublishers
- Agra, MJ. (2007). *La educación artística en la escuela*. Barcelona: Graó
- Arnheim, R. (1993). *Consideraciones sobre la educación artística*. Barcelona. Paidós
- Bauman, Z. (2008). *Els reptes de l'educació en la modernitat líquida*. (Tr. J. Sampere). Barcelona: Arcàdia
- (2008). *L'educació en un món de diàspores. Debats d'Educació*. Recuperat de: <https://www.fbofill.cat/publicacions/leducacio-en-un-mon-de-diaspores>
- Chomsky, N. (2003). *Chomsky on democracy education* (C.P. Otero, Ed.). New York: Roudledge Falmer.
- (2009). *La (des) educación* (3ª edición) Barcelona: Crítica.
- Csikszentmihalyi, M. (1998). *Creatividad. El flujo y la psicología del descubrimiento y la invención*. Barcelona: Paidós.
- De Grandis, L. (1985). *Teoría y uso del color*. Madrid: Cátedra.
- Edwards, B. (1994). *Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro*. Barcelona: Urano.
- Efland, A. (2002). *Una historia de la educación del arte. Tendencias intelectuales y sociales en la enseñanza de las artes visuales*. Barcelona: Paidós.
- (2004). *Arte y cognición. La integración de las artes visuales en el currículum*. Barcelona: Ed. Octoedro.
- Eisner, E. (2004). *El arte y la creación de la mente*. Barcelona, Paidós
- (2005). *Educación la visión artística*. Barcelona: Paidós.
- Freire, H. (2008). Arte infantil y transformación social. *El rapto de Europa. Pensamiento y creación*. 13, 23-38
- Gardner, H. (1994). *Educación artística y desarrollo humano*. Barcelona: Paidós.
- (1995). *Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica*. Barcelona: Paidós.
- Gombrich, E. H. (1980). *Historia del arte*. Madrid: Alianza.
- Gompertz, W. (2015). *Piensa como un artista*. Barcelona: Taurus
- Hayes, C. (1986). *Guía completa de pintura y dibujo*. Madrid: Hermann Blume.
- Iwai, K. (2003). *La contribución de la educación artística en los niños*.
<http://www.ibe.unesco.org/publications/Prospects/ProspectsPdf/124s/iwas.pdf>
- Malins, F. (1983). *Para entender la pintura*. Madrid: Hermann Blume.
- (1983). *Mirar un cuadro: para entender la pintura*. Madrid: Hermann Blume.
- Moreno, T. (1996). *El color. Historia, teorías y aplicaciones*. Barcelona: Ariel.

- Marín, R. (2005). *Investigación en Educación Artística*. Granada: Univ. de Granada y Sevilla.
- Munari, B. (2018). *Fantasía*. Barcelona: Gustavo Gili.
- París, G. (2018). Art i joc, processos de creació a la infància. *Infància*, 225, 37-42.
- París, G. i Morón, M. (2019). Quan l'art entra a l'escola la creativitat surt per la finestra. *Guix*, 453. 41-45.
- Punset, E. (2006). *Un toque de creatividad*. *Redes n. 417*. Recuperat de:
https://www.documaniatv.com/ciencia-y-tecnologia/redes-un-toque-de-creatividad-video_fd0ea7a9f.html
- Rodari, G. (2017). *Escuela de fantasía*. Barcelona: Blackie Books.
- Tatarkiewicz, W. (2002). *Historia de seis ideas*. Madrid: Tecnos.
- Torres, M. i Juanola, R. (1998). *Dibuixar: mirar i pensar*. Barcelona: Rosa Sensat.
- Ungerer, T. (2019). *Així és la vida*. Barcelona: Blackie Books.
- Witgenstein, L. (1994). *Observaciones sobre los colores*. Barcelona: Paidós.
- Wöfflin, H. (1989). *Conceptos fundamentales en la Historia del Arte*. Madrid: Espasa Calpe.

RECURSOS WEB

- Art Education from Democratic Life*. Recuperat de: www.naea-reston.org/olc/pub/NAEA/home/
- Arts Education Partnership*. Recuperat de: www.aep-arts.org
- Hoja de ruta para la Educación Artística*. (2006). Recuperat de:
http://portal.unesco.org/culture/es/ev.php-URL_ID=39546&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- Morón, M. (2005). *L'art del segle XX a l'escola*. Recuperat de:
<http://www.marmoron.com/lartdelseglexxalescola/html/index.htm>
- National Art Education Association. NAEA*. Recuperat de: www.naea-reston.org
- Sociedad Internacional de Educación por el Arte. Insea*. Recuperat de:
<http://insea.org/insea/sociedad-internacional-de-educaci%C3%B3n-por-el-arte>
- Unitat de Didàctica de les Arts Plàstiques. Facultat de CCEE. UAB*. Recuperat de:
<http://www.uab.cat/servlet/Satellite/el-departament/didactica-de-les-arts-plastiques-1243492964927.html>
- Enllaços de interès. Recuperat de:
<https://www.uab.cat/web/la-docencia/educacio-de-les-arts-visuals-1345742628701.html>

Programari

Programes per a edició de vídeo, audio i imatge.